

(scannat 2000 lagrat i off O / 231 / 84\_00510 / 870522)

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET SÄVÖ I NYKÖPINGS KOMMUN**Beskrivning av området**

|                       |                                                                                            |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| Benämning:            | Naturreservatet Sävö                                                                       |
| Kommun:               | Nyköping                                                                                   |
| Socken:               | Bälinge                                                                                    |
| Fastigheter:          | Sävö 1:1 och 1:2                                                                           |
| Lägesbeskrivning:     | Reservatet är beläget i skärgården 25 km ostnordost om Nyköping och 20 km sydväst om Trosa |
| Kartblad:             | Topografiska bladet 9 H Nyköping SO. Ekonomiska kartbladen 09738 och 09739.                |
| Areal:                | Totalt 310,7 ha<br>Därav land 88,1 ha                                                      |
| Ägare:                | Staten genom statens naturvårdsverk                                                        |
| Naturvårdsförvaltare: | Skogsvårdsstyrelsen                                                                        |

**Allmän beskrivning**

Sävön är den nordligaste ön i den stora ögruppen Hartsö- Ringsö-Långö-Sävö som ligger sydost om fjärden Tvären. Huvud- delen av ögruppen är tidigare avsatt som naturreservat. Sävön, som ligger närmast fastlandet har innerskärgårdskaraktär och är till skillnad från de övriga öarna i gruppen i sin helhet starkt kulturpåverkad och präglad av jordbruks- och betesdrift, vilket bl a framgår av det stora inslaget av ek och hassel som förekommer längs åkerbrynen och i betesmarkerna men även i skogsmarken.

Berggrunden består till övervägande delen av gnejsgraniter. I västra delen av ön förekommer inslag av ett flertal smärre diabasgångar. De lösa jordlagren består huvudsakligen av morän

och leror. Moränen framträder i stråk längs bergssidorna medan lerjordarna täcker svackor och låglänta partier. I norra delen av ön har avlagringar av skalgrus och skalmärgel noterats. Reservatet omfattar även en betydande del av den djupa skålformade havsfjärden Tvären, som begränsas mot öster av Sävön. Tvären avviker genom sin bottentopografi och övriga utformning väsentligt från andra fjärdar och vikar i skärgården. Enligt de senaste teorierna har denna säregna bildning uppkommit genom ett meteoritnedslag för ca 450 miljoner år sedan. I de djupare delarna av Tvären finns avlagringar från ordovicium. Tvären är den enda större lokalen i länet för sådana bergarter.

Sävön är förhållandevis kuperad med delvis skarpa bergryggar och markanta bergsklackar. Mest framträdande är bergen i norra delen av ön samt i söder invid lotsstationen. Dessa bergspartier är bra utsiktspunkter från vilka man har vidsträckta vyer över skärgården.

Skogsområdena domineras av tall och gran med ett rikt inslag av ek i anslutning till bebyggelsen och runt de små inägorna. Gamla skogsbestånd saknas helt.

Sävön hör till de tidigast befolkade delarna av skärgården. Bosättningen här är belagd sedan 1300-talet. Vid denna tid ägde Bo Jonsson Grip Sävön, som senare kom att tillhöra först Björksund och därefter Tureholmmsgodset. Fastigheten friköptes omkring 1920.

Jordbruket omfattar ca 15 hektar åkrar och ängsmarker som ligger utspridda på flera håll på ön. Jordbruksdriften har dock legat nere sedan början av 1960-talet varför det gamla odlingslandskapet delvis vuxit igen. Arbeten med syfte att återställa de tidigare åker- och betesmarkerna har påbörjats 1983,

Sävön ligger vid inomskärsfarleden där Sävundet mellan Sävön och Långön utgör en starkt trafikerad plats. Tidigare hade sundet även stor strategisk betydelse. Skansar har funnits på båda sidor av sundet.

Det omväxlande landskapet, närheten till fastlandet och läget vid den trafikerade farleden har gjort att Sävön under senare år utvecklats till ett utflyktsmål och ett område för t ex läger- skolor och andra former av rörligt friluftsliv.

Sävundets f d lotsstation har 1983 överförts till naturvårdsfonden och ingår i reservatet. Byggnaderna här kommer, att utnyttjas för bevakningsändamål och som informationslokal.

På södra delen av Sävön finns sedan lång tid tillbaka ett antal friköpta, bebyggda tomter. Dessa ingår inte i reservatet.

### Ärendets handläggning

Förslag om att avsätta Sävön som naturreservat framlades av länsstyrelsens förtroendemannastyrelse i beslut om handlingsprogram för naturvården vid kusten och i skärgården 1980. Efter förhandlingar har statens naturvårdsverk förvärvat hela fastigheten Sävö 1:1 sommaren 1983. Samtidigt har även Sävö f d lotsstation, Sävö 1:2, överförs till naturvårdsfonden. Kommunen har under hand informerats om förhandlingarna om Sävö 1:1 samt om överföringen av Sävö 1:2 till naturvårdsfonden. Syftet med förvärven av de båda fastigheterna har varit att Sävön som är den mest kulturpräglade och från naturvårdssynpunkt minst störningskänsliga av öarna i det för naturvården riksintressanta stora skärgårdsreservatet skall kunna utnyttjas för friluftsliv samt för undervisnings- och lägerskoleverksamhet och därvid avlasta andra mer känsliga områden i skärgårdsreservaten.

Naturinventering av ön har utförts av länsstyrelsens naturvårdsenhet 1982. Naturinventeringen har utgjort underlag för skötselplanen för reservatet som upprättats av skogsvårdsstyrelsen.

Ärendet har varit utsänt på remiss till Nyköpings kommun, polisstyrelsen i Nyköpings polisdistrikt, skogsvårdsstyrelsen, Sörmlands Skärgårds Intresseförening, Södra Sörmlands Biologiska förening, Sörmlands naturvårdsförbund och Föreningen Söderman- lands Ornitologer samt med föreläggande till Statens naturvårds- verk, Sjöfartsverket och övriga berörda sakägare.

### Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området som avgränsas med innerkanten av den grova punktstreckade linjen på bifogade karta (bilaga B) bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet och betydelse för allmänhetens friluftsliv. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen området som naturreservat

Länsstyrelsen förordnar samtidigt med stöd av 4 § skogsvårdslagen att skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningens föreskrifter inte skall gälla inom reservatet.

Reservatets namn skall vara naturreservatet Sävö,

**Ändamålet med reservatet** skall vara att bevara ett kulturpåverkat skärgårdsområde och ge det sådan skötsel och vård att det kan användas för meningsfull rekreation samt utnyttjas för under- visnings- och informationsverksamhet med inriktning på natur- och kulturlandskapet och naturvården i skärgården.

Ändamålet skall tryggas genom att

- värna om florán och faunan;
- bevara och hävda det kulturpräglade skärgårdslandskapet med dess olika markslag och biotoper såsom åkermarker, hagmarker, strandängar, alkärr och torrbackar;
- hävda den kulturpåverkade skogsmarken så att olikåldriga, flerskiktade och artrika skogsbestånd erhålles;
- kanalisera friluftslivet genom att iordningställa naturstigar och exkursionslokaler;
- iordningställa och upplåta enkla övernattningsplatser för lägerskolor och exkursionsgrupper;
- iordningställa lokaler för information om naturen i skärgården.

#### Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla för området.

- A Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 bedriva täkt, gruvbrytning, utfyllning, muddring, schaktning, sprängning eller annan verksamhet som kan förändra områdets topografi ovan eller under vattenytan,
- 2 skada eller förstöra berghällar, t ex, genom eldning, berg- borrar, målning, inhuggning av inskription eller liknande åtgärder; Föreskriften skall ej gälla för markeringar och målade märken som erfordras för handelssjöfartens eller marinens behov,
- 3 uppföra ny byggnad eller ändra befintlig byggnad för att tillgodose ett väsentligt annat ändamål än det vartill byggnaden tidigare varit använd; beträffande byggnader för jordbrukets, skogsbrukets och fiskets behov se dock punkt A 16,
- 4 bedriva skogsbruk annat än efter de riktlinjer som framgår av bifogade, fastställda skötselplan; skogsavverkning får endast ske efter utsyning av naturvårdsförvaltaren,
- 5 skogsplantera åker eller betesmark,

- 6 anordna upplag utöver vad som erfordras för skogsbrukets, jordbrukets, fiskets och sjöfartsverkets behov,
- 7 använda kemiska bekämpningsmedel,
- 8 använda handelsgödsel; för åkermarken gäller särskilda bestämmelser i punkt A 15,
- 9 ta mark i anspråk för bete eller åker utöver vad som framgår av bifogade fastställda skötselplan,
- 10 bedriva jakt; skyddsjakt får dock efter länsstyrelsens tillstånd utföras av naturvårdsförvaltaren,
- 11 upplåta mark- eller vattenområde för militära övningar
- 12 upplåta mark- eller vattenområde för tävlingar, som kan medföra föroreningar och markslitage eller störa djurlivet,
- 13 ställa upp husvagn,
- 14 uppföra vilthägn

Det är vidare förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

- 15 använda handelsgödsel på åkermark,
- 16 uppföra byggnad eller anläggning för jordbrukets, skogsbrukets och fiskets eller därmed sammanhängande behov samt att företa om- eller tillbyggnad eller ändra färgsättning eller takbeläggning på befintlig byggnad,
- 17 dra fram luftledningar eller jordkablar,
- 18 anlägga ny väg, annat än vad som framgår av bifogade, fastställda skötselplan,
- 19 anlägga brygga eller upplåta plats för båthamn, tältplats,
- 20 uppföra stängsel annat än för jordbrukets ändamål,
- 21 inplantera för området främmande djur eller växtarter,
- 22 vid oljesanering använda kemiska bekämpningsmedel.

B Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående mark- ägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken (t ex arrendator) skall tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av till detta beslut bifogade fastställda skötselplan.

C Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- 1 skada eller borttaga naturföremål eller ytbildningar,
- 2 skada eller förstöra berghällar (t ex genom eldning, borring, målning, inhuggning av inskription e dyl),
- 3 på störande sätt använda radio, grammfon, bandspelare, musikinstrument e dyl,
- 4 göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser,
- 5 skada eller borttaga träd, buskar eller andra växter att plocka blommor,
- 6 att medvetet störa djurlivet,
- 7 vid landstigning inom reservatet medföra hund eller annat husdjur som ej är kopplat,
- 8 förtöja eller ankra upp båt mer än två dygn i följd inom reservatet,
- 9 tälta på annat än anvisad lägerplats samt att uppställa husvagn, åka vattenskidor,
- 10 landa med luftfarkost,
- 11

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

- 12 anordna tävlingar (båttävlingar, orienteringar e dyl).
- 13 använda snöskoter, annat terrängfordon eller motorfordon.

Det är vidare förbjudet att utan länsstyrelsens medgivande anordna och bedriva

14 besöksverksamhet i kommersiellt syfte

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården och förvaltningen genom att fastställa nedanstående föreskrifter och skötselplan.

1 Skötselplan

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa bifogade skötselplan. Bilaga G.

2 Skogsskyddsåtgärder

Inom skogsmarken skall de skogsskyddsåtgärder utföras som länsstyrelsen bestämmer i samråd med naturvårdsförvaltaren.

3 Utmärkning

Reservatet skall utmärkas i enlighet med svensk standard och av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

4 Förvaltare

Reservatet skall i naturvårdshänseende förvaltas av skogsvårdsstyrelsen.

5 Samråd

Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande ske med länsstyrelsen och andra berörda myndigheter.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit länsråd Stefan Lindeberg, ordförande, samt ledamöterna Bengt Danling, Jan-Erik Andersson, Börje Andersson, Nina Jarlbäck, Nils-Göran Andersson, Sven Zetterström, Gunnar Andersson, Börje Insulander, Karin Engström, Larz Johansson, Karl Vilhelm Blomquist Gösta Cronholm och Lars Hodin.

I handläggningen har deltagit naturvårdsdirektör Tore Jansson, länsassessor Henry Famme, bitr länsarkitekt Gunnar Westerlind, länsantikvarie Lena Bergils, bitr överlantmätare Per Cedervall och avdelningsdirektör Georg Olsson, föredragande.

*Stefan Lindeberg*  
Stefan Lindeberg

*Georg Olsson*  
Georg Olsson

Bilagor

- A. Översiktskarta 1:50 000
- B. Reservatskarta 1:10 000
- C. Skötselplan
- D. Naturinventering

(ej med i denna upplaga)  
” -